

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

© М.В. Руда, 2012

У своєму розвитку логістика пройшла три етапи: дологістичний, класичний і неологістичний. Для сучасного етапу її розвитку характерний стрімкий розвиток Інтернет-технологій, що прямо впливають на зміну концепцій та інструментарію логістики.

В умовах глобалізації бізнесу та постійної трансформації суспільства, що потребує швидкого оновлення знань, методологія логістики розширюється, з’являються нові її прояви. Проникнення логістики в нові сфери управління свідчить про логістизацію економіки для оптимізування суспільно-економічних взаємозв’язків.

З точки зору управління потоками, перш за все, інформаційними, є сенс чітко окреслити суть логістики у сфері освіти, її специфіку. На даному етапі розвитку суспільно-економічних наук освітня логістика є недостатньо досліджена, проте є перші спроби західних управлінців впровадити її принципи в систему менеджменту вищих навчальних закладів (ВНЗ).

Проблема полягає у чіткому виокремленні ролі та інструментарію освітньої логістики, який можна було б застосовувати на практиці для підвищення ефективності системи освіти в українських ВНЗ на основі зарубіжного досвіду.

Освіта є соціально-культурним феноменом у глобальному середовищі. Це багатоаспектний процес передачі накопичених поколіннями знань і культурних цінностей. Зміст освіти зумовлений спадщиною культури і науки, а також черпається з життя і практики людини. Тому освіта стає необхідним і важливим фактором розвитку як окремих сфер (економіки, політики, культури), так і всього суспільства.

Для кожної нації якість освіти є визначальним вектором розвитку, від цього залежить добробут населення. В умовах актуалізації економіки знань доцільно говорити про підвищення ролі освіти у суспільстві, збільшення ефективності освітнього процесу, досягнення оптимального результату в процесі споживання освітнього продукту учнями, студентами, слухачами курсів, відповідність запитів роботодавців реальним умінням випускників ВНЗ.

Дослідження проблеми ефективного застосування освітньої логістики в Україні не знайшло адекватного відображення у працях вчених та практиків, відповідно її суть, методологія та інструментарій чітко не окреслені. Опубліковані роботи російських та українських науковців, зокрема Денисенка В. [1], Мельникова М. [2], Лівшица В. [3], Гончарової М.А., Гончарової Н.А. [5], Шевченка Н.В. [6] свідчать про фрагментарне вивчення цієї концепції управління.

Поняття “освітня логістика” є збірним терміном для цілого ряду базових характеристик (рис. 1), процесів (табл. 1), систем та інформаційних потоків, що дозволяє ВНЗ працювати на раціональній основі у мінливому ринковому середовищі.

Рис. 1. Базові характеристики освітнього процесу, що визначають його якість

Процеси, які охоплює освітня логістика

№	Процеси
1	реєстрація абітурієнтів, формування рейтингу, реєстрація студентів на курси;
2	опис ряду освітніх програм, курсів, тренінгів ВНЗ та забезпечення безперешкодного доступу до такої інформації;
3	планування освітнього процесу та формування графіків виконання поставлених учасниками освітнього процесу завдань;
4	моніторинг студентів як під час навчання у ВНЗ (кураторами груп та науковими керівниками), так і після працевлаштування (координаторами) за посередництвом освітніх логістичних центрів;
5	управління змінами (прогресом): відстежування процесу навчання студентів та шляхи розвитку їх компетенцій;
6	проведення контролю знань на різних етапах навчання: тестування та екзамени;
7	інші управлінські процеси

Освітня логістика вимагає від ВНЗ гнучкості, оскільки:

- сучасні тенденції в сфері освіти зумовлюють особливості формування попиту на освітні послуги. Студенти сьогодні все частіше розробляють власний “життєвий сценарій”, де освіта займає чільне місце і має компетентно-орієнтований характер. Тобто основним для сучасного студента є отримання таких знань і навиків, щоб бути конкурентоспроможним на ринку праці та успішно досягати цілей під час професійного росту;

- пропозиція освітніх програм, курсів та тренінгів стає все більш різноманітною;
- абітурієнти до ВНЗ відрізняються між собою за рівнем підготовки, попередньою освітою і побажаннями (вимогами). Тому ВНЗ повинні враховувати наявні документи про попередню освіту та надавати пільги при поступленні, тобто проводити акредитацію попереднього навчання і враховувати конкретні запити (вимоги) щодо змістового наповнення і характеру надання освітньої послуги;
- українські студенти прагнуть здобувати освіту за кордоном у престижних університетах, оскільки це стало більш доступним порівняно з ХХ століттям.

Для того, щоб все це стало можливим, українські ВНЗ повинні забезпечувати гнучкий (здатний реагувати на зміни ринку, тобто маркетингово-орієнтований [4]) та якісний навчальний процес, відповідну організаційну структуру управління, підтримку управлінських рішень ІТ-технологіями, а також дбати про імідж ВНЗ у міжнародному масштабі.

Освітня логістика є актуальною для всіх навчальних установ, які впроваджують інноваційні стандарти управління і прагнуть забезпечити довгострокові конкурентні переваги шляхом підвищення своєї ефективності на ринку освітніх послуг. Ключовим мотивом впровадження нової концепції управління є дифузія знань та навиків випускників ВНЗ, молодих спеціалістів у сферу бізнесу, реальний сектор економіки.

- Денисенко В. А. *Основы образовательной логистики*. — Калининград: Изд-во КГУ, 2003. — 317 с.
- Мельников М. *Образовательная логистика*//Миллион. 2005. № 12.
- Ливищ В. *Педагогическая логистика* //Сб. Полисветие. Кохтла-Ярве. 2007. № 1. С. 72-79.
- Філін Котлер, Карен Фокс. *Стратегічний маркетинг для навчальних закладів*. — К.: УАМ, 2011 — 580 с.
- Гончарова М.А., Гончарова Н.А. *Образовательная логистика как стратегический императив экономического развития региона* / Научная электронная библиотека, 2009. — [Електр. ресурс]. — Режим доступу: <http://elibrary.ru/item.asp?id=13217580>.
- Шевченко Н.В. *Особенности образовательной логистики в системе конструирования карьеры*. — [Електр. ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vmsu/2008-01/08shnveyai.htm